

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četrstopenjske pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vladen migljaj nemškutarskim uradnikom.

Ne moremo ravno slaviti in hvaliti vlade pri nas tu, da bi bila kaj posebno energična v tem oziru, da bi mej njenimi uradniki nje novi vladni program ravnopravnosti (vsaj program v teoriji) priznan bil in dostojno avtoriteto nahajal. Narobe; še zmirom slišimo, da ta in ta nemškutarski uradnik še vedno v trdnjej misli živi, da je Slovenec in Slovan sploh le objekt za zatiranje. Še zmirom se nam poroča, kakó nekateri elementi znajo mej nemškutarskimi uradniki vero ohraniti in utrjevati, da Taaffejeva vlada in ta sistema „ne bo dolgo,“ pa da se povrne spet „samó nemško.“ Zato menda nekateri menijo, da je zaslužno oponirati in zabavljati tej vladi ter navduševati se za tisto ustavoverno stranko, ki je onidan glasovala zoper pobiranje davkov in torej za neizplačevanje uradniških plač in ki zdaj na Dunaji s študenti demonstracije dela z veleizdajnim klicem: „vivat Schönerer“.

Kakor je nekoliko videti, ima v tem oziru drugače biti. Vsaj v vladnej naši „Laib. Ztg.“ od 1. marca je enkrat en prav odločen in jasen migljaj tacim uradnikom. Kritizirajoč dr. Schreyjev toliko prazni kolikor impertinentni govor v zadnjem konstitucionalnem društvu končuje uradna „Laibacher Zeitung“ svoj članek takó:

„Die Rede des Herrn v. Schrey ist kein Meisterwerk in Beurtheilung der realen politischen Verhältnisse. Darum sollte der Obmann des constitutionellen Vereines, wenn er den Mangel an Fachmännern im Ministerium Taaffe beklagt, bedenken, ob er selbst Fachmann in der Staatskunst sei oder ob er nicht besser thäte, sich mit der Rolle eines stillbescheidenen Dilettanten zu begnügen. Uebrigens wollen wir Herrn v. Schrey nicht die Lust benehmen, seinen Gefühlen mit von andern bereits abgebrauchten Phrasen auch in Hinkunft Luft zu machen und seine Kritik am Ministerium zu üben. Nur wären wir begierig zu erfahren, ob der Obmann des constitutionellen Vereines, wenn er sich in seinen masslosen Angriffen gegen die obersten Beamten des Reiches ergeht, nur für eigene Rechnung spricht, oder ob er auch den Gesinnungen der übrigen Vereinsmitglieder Ausdruck gibt. Wäre letzteres der Fall, so müssten wir dies im Interesse einzelner Vereinsmitglieder, denen wir bessere Einsicht zugetraut hätten, lebhaft bedauern.“

Jasno je, da so tukaj mišljeni uradniki, katerih prilično mnogo je udov konstitucionalnega društva. Dr. Schrey tudi rad okrožnice pošilja „an die beamtenwähler“, kakor se naši bralci vedó še spominjati, torej je njegova „napoved boja zoper vlado“ hotela govorjena biti tudi v imenu onih ljubljanskih uradnikov, ki so se dozdej od Zhubrov in drugih uradniških agitatorjev dajali na volišča

komandovati za nemško ustavoverno, zdaj opozicijsko stranko. Zdej uradni list pravi, da „obžaluje“ in sicer „v interesu“ samih teh uradnikov, ako se bodo še na dalje dali od Schreyja in njegovih pristašev za ustavoverno stranko zlorabiti. Bomo kmalu videli, ali bode ta jasen vladen migljaj imel kaj vpliva in ali bode našel kaj respekt pri naših uradnikih.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. marca.

Kakor se češkemu „Pokroku“ z Dunaja telegrafuje, hoče vlada in **državnega zbora** večina vrediti vse v postu takó, da bode državni zbor pred veliko nočjo uže sklenen za letos.

O škandalu **dunajskih študentov** se poroča, da so bili vsi prijeti študentje 28. feb. prepeljeni v uječo dunajske deželne sodnije. Dunajski nemški dijaki se zbirajo na raznih mestih ter jih mora policija razganjati. Popoldne istega dne pa so se šli dijaki k policiji pritoževati zaradi surovostij policajev. Kak odgovor so dijaki na to pritožbo dobili, povedali smo uže včeraj. Zaprtih je 14 študentov.

Ministerski predsednik grof Taaffe je sprejel deputacijo dunajskih študentov ter jej dejal, da se v pravnej državi poulični prestopki ne smejo trpeti in to mora policija zabranjevati pri imuniteti poslancev. Minister je obetal, da se bode preiskava zoper študente hitro završila, da bodo nedolžni mogli kmalu opravljati zopet svoj posel. Pred postavo da so vsi enaki, pozabilo pa se ne bode, da so to mladi vročekrvni ljudje. — Nadalje poroča „Abendpost“, da so vsi študentje iz uječe izpuščeni in da se preiskava nadaljuje.

Češki klub v **Pragi** je sklenil resolucijo: Glede na to, da je praško vseučilišče ustanovljeno od Karla, češkega kralja, v prvej vrsti za sinove češkega kraljestva in češkega naroda, zato je ker ima češki narod če ne večjo vsaj ne manjše pravice na to vseučilišče kakor nemški narod, ki živi na Češkem, izreka češki klub, da le tako rešenje vseučilišnega vprašanja odobrava, ki daje češkemu jeziku ravno pravo na starih obstoječih Karlo-Ferdinandskih šolah. Češki klub odbija izjave nemških zastopov, ki hote naj se Čehom še le novo vseučilišče osnuje, ki bi z dozdanjim ne bilo v nobenej zvezi.

Vnanje države.

Kakor **francoski** „National“ poroča, so se razmere mej vatikanom in francosko vlado zadnji čas zboljšale. Papežev nuncij msgn. Czacki dela na to, da bi se nasprotje ne poostri.

Turčiji žuga še razpor s Perzijo, ki bi jej ravno zdaj, ko se Grecija zoper njo oborožuje, prav neugoden bil. Perzijski poslanik v Carigradu je namreč zeló odločno zahteval, naj Turčija zapre Kurdske vstaške vodje, naj Kurde razoroži, ter naj kaznuje one turške urade, ki so vstajo Kurdev zoper Perzijo podpirali. To je Turčiji velika težava.

Nadaljna poročila iz **južne Afrike** še povečujejo pobitje Angležev. Angleži so bili tepeni, ker jim je bilo zmanjkalo streliva. Poskušali so z obupnim pogumom probiti se, ali holanski „boerci“ so jih hrabro odbijali in zmagovali povsod. — Skoro vsi angleški časopisi pravijo, da zdaj nij nobenega govora več o miru z „boerci“, dokler ne diktira zmagonosen anglešk general mirovni uvetov v Pretoriji, in dokler „boerci“ za odpuščanje ne prosijo. — General Roberts je bil namesto ubitega Colleyja imenovan za glavnega poveljnika. Od njega zdaj Angleži pričakujejo rešenja časti.

Dopisi.

Sé slovenskega štajerja 25. febr.

[Izv. dop.] V vašej nedeljskej številki bile so bolj občne razmere učiteljskega izobraževališča v Mariboru povedane; a jaz se drznem nekoliko posameznih razkriti, da bode vsak misleči, le nekoliko misleči človek sprevidel, kako se mora slovenski pripravniki boriti, ako si hoče le nekaj slovenskega duha, slovenskega mišljenja v izrazu ohraniti.

Začnimo! Ljubljansko izobraževališče ima dve prednosti od mariborskega in sicer: v onem razlaga se veronauk v slovenskem jeziku, v tem pak v švabskem; v onem so tri ure za teden odločene za razlaganje slovenščine, v tem pak samo dve. — Poglejmo si pa sedaj natančneje učenika na mariborskem izobraževališču, kateremu je izročeno razlaganje slovenščine. — Hic Rhodus, hic salta! — Da sklanja „korist, korista“ vam je uže znano. Pa ko bi vi slišali le četrt ure tega gospoda razlagati naše slovstvo, mislili bi, da ste — v Kini.

Koseski mu je največji pesnik slovenski! Preširna pozna po imenu; le tisto, kar je v Miklošičevem berilu, mu je nekoliko znano. Od novjših pisateljev Levstika, Jenka, Erjavca, in mnogih drugih, ki so nam novejšo literaturo ustvarili, še besedice nijmo slišali! Zagotavljam vam, da polovica lani izvršivših pripravnikov in sedanjih učiteljev in podučiteljev imnovanih pisateljev niti po imenu ne pozná! — Naj še vam tudi povem, da tega kratkega časa, ki je odločen za slovenščino, g. učitelj ne porabi vsega v dobro. Samo pol ure razlaga (ali prav za prav čita) iz berila ali slovenščine, drugo polovico porabi pa za sprehajanje po šolskej sobi. — Pripravniki sami izprevidajo uže, koliko njim škoduje ta g. učitelj slovenščine! —

Pri takozvanih „konferencah“ govori se švabščina. Vsak pripravniki, ki je bil nastopil v učilnici, sodi svoj nastop. Mej lanskimi četrtoletniki bilo jih je pak več, ki so spoznali, kakšna krivica se zastran materinskega jezika godi. Dva ali trije so si pa enkrat izdelali sodbo o svojem nastopu v učilnici — v slo-

venskem jeziku, ter so prosili nje brati. Pa zastoj! Vsak jo je moral v švabščino hitro prestaviti, „ker — jim je odgovoril ravnatelj — vsi ne razumejo slovenščine“. Lani pa je bilo v črtem letu tri četrtine Slovencev; in ena četrtna — 9 Nemcev; izmed teh 9 pa še je bilo 4 pripravnikov, ki so prav doro razumeli naš slovenski jezik. Tedaž zavoljo štirihih se je dvaintridesetim (bilo nas je vseh 36) razlagalo vse v nebeški švabščini! — To je pravica! —

Iz Vipavske doline 28. februarja. [Izv. dop.] Pred nekoliko leti so bile v tukajšnjem trgu okna pobita in brez vsega preiskavanja so dobili žandarmi povelje ljudi, kateri so bili še samo sumljivi, da so to storili, v zapor odpeljati, kar so tudi storili. Ko smo čuli, kaj se je zadnjič v Litiji zgodilo, nas je obšla radovednost, kaj se bode pa tam zgodilo. Posebno nas je zanimalo zvedeti, kateri paragrafi pridejo takrat na vrsto, kadar pri takem delu sam gospod okrajni glavar asistira. Na najvišjo stopinjo pa je skočilo zanimanje naše v tej stvari, ko so nam pravili, da gospoda okrajnega glavarja je njegov in njegovih političnih pristašev organ opral, tako, da so bili gospod glavar bolj čisti, kar sneg, iz katerega so se pri pobijanju kepe delale. No, smo rekli zdaj bo h...č, župan toži glavarja, glavar obeta županu, da ga bode pred sodnijo gnal, in zdaj je uže skoraj mesec dni minilo in gospod župan še nij zaprt, in gospod glavar še glavari v blagor naše domovine in svojih podložnih. Prosimo, vas podkurate malo, da se kruh speče, moke je zadosti, in en žakelj je prav fine.

Z Dunaja 1. marca. [Izv. dop.] Nemška ustavoverna stranka ima res nesrečo in „smolo“. Vsaka njena „manifestacija“ se nazadnje obrne proti njej samej. Tako tudi najnovejša študentovska. Nemški ustavoverci so hujskali tako dolgo, da so svojo mladino z vseučilišča na ulico spravili demonstrirati proti večini državnega zbora. Ali glej, nihče ne simpatizira s tem ustavoverstvom, povsod je le obžalovanje slišati, da se ti mladi nezreli fantiči zlorabijo in da nekateri izmed njih za celo življenje nesrečne storé. In študentovske hiper-nemške pesni, njih navdušenje za Prusijo in prusijanskega apostola Schönererja, vse to nazadnje ustavovercem samim nazaj v žakelj pada, kateri so na ta način vedno bolj nemogoči in vladanja nezmožni. Sicer pa sami nemški liberalci denes ne mara da uže sprevidijo, da poulično kričanje 100 do 200 nemških (večidel judovskih) golobradcev Taaffejeve vlade ne bode vrglo, niti ne osode avstrijskih nenemških narodov odločilo.

Dunajski časniki se sicer tako delajo, kakor da ne bi odobraval pouličnega razsajanja. Ali dvakrat na dan prinašajo pretirana poročila o različnih študentovskih korakih, tako da je iz vsega vidno, kakó smatrajo študente za svoje. Zlasti se izraža velika skrb in simpatija za zaprte in se hudujejo nad policaje, da so bili tako predrzni in so nemške mlade razsajalce zaprli! Ko bi bili „demonstranti“ Slovenci ali Čehi, o! nobena vešala ne bi bila previsoka za nje.

Prepričanje je splošno, da je moralični prouzročitelj teh pouličnih škandalov sam vodja ustavoverne ali liberalne nemške stranke Herbst. Kajti on je tako perfidno zavlil Lienbacherjevo besedo, da dosti pivcev dunajskega „höchster heuriger“ pred linijami kaže, da osemletna šola še ne da izobraženja:

zavil takó, kakor da bil Lienbacher s tem Dunajčane hotel žaliti. Zato pa tudi moralični nasledki vsega pobalinstva gredo na račun ustavoverne stranke.

Iz Zagreba 28. febr. [Izv. dop.] Pri nas bomo zidali novo hrvatsko-narodno gledališče ali kakor mi rečemo kazališče. Osnova se je uže odbor za to, kateremu na čelu stoji dr. Marijan Derenčin, sekcijski šef pri hrvatskejši deželni vladi. Novo gledališče se bode zidalo nekoliko ali največ pa z doprineski narodnimi, s pobiranjem darov. Oklic, ki ga je odbor izdal, naglašja, da vsak narod in vsaka dežela skrbi za poveljanje svojega glavnega mesta! Tako da tudi Hrvatje hoté za svoje glavno mesto Zagreb. Naštevava zavode, katere so uže ustanovili Hrvatje v Zagrebu, a zdaj da treba še „dostojnega narodnega kazališta“, ker je dozdanje grdo in tesno, ker nij dostojno naroda, ki je za znanje in umetnost bil zmirorom vnet. Narodno gledališče, pravi oklic, je stvar vsega naroda, ne samo mesta Zagreba in vsi hrvatski rodoljubi, naj stanujejo kjer koli so, morajo vložiti svoje sile in ne mirovati, dokler se v glavnem mestu ne povzdigne dostojno narodno gledališče. Naj se samo v vsej deželi najde 10.000 rodoljubov, ki se zavežejo dati vsak dan en krajcar, t. j. 30 kr. na mesec in v malo letih bode zidano. Imena tistih, ki bodo darovali po 1000 gld. pa bodo v novem zidanki v posebnih marmornih ploščah vzdana za vedni spomin. Na ta način povzdignili so Čehi in Magjari svoje gledališče. Mar jim mi ne bomo enaki v rodoljubji in požrtvovalnosti? Kdor bode zbiral doprineske naj jih pošilja: „kazalištnomu odboru u Zagrebu, gospodska ulica, br. 4.“ ki stoji pod nadzorstvom in pokroviteljstvom vlade. Odbor bode v vseh večjih mestih imenoval odbornike in poverjenike.

Domače stvari.

— (Nemški „schulverein“) na Dunaji naznanja po novinah, da bo letos svojo delavnost posebno na Kranjsko raztegnil. O tem izpregovorimo jutri več.

— (Pustno in postno vreme.) Pustni vtorek so tu pri nas morale izostati navadne poulične burke tega dneva, ker je ves dan dež lil. Po noči na pepelnico pak je nas zapál prilično debel sneg.

— (Sokolova maskerada) na pustni vtorek bila je tudi letos sijajna. Za maskerado so bili prirejani zgorenji čitalniški prostori in tudi zdolenji restavracijski; maskerade se je udeležilo nad 700 osob ter je baje vsega dohodka 673 gld. Za nekoliko časa opazili smo v čitalničnih prostorih tudi g. deželnega predsednika Winklerja in več vojaških dostojanstvenikov tukajšnje garnizone. Veselica v čitalnici se ob 6^{1/2} uri nij še nehala. Maske so bile jako elegantne. Obširnejše poročilo o tej maskeradi nam je obljubljeno za jutri.

— (Občinska volitev.) V Zalogu v kamniškem okraji je bil voljen za župana Janez Kvas, za svetovalca pa Janez Purgar in Janez Tomažič.

— (Oko izbil) je 21 let stari kmet-ski fant Peter Janželj iz Kota pri Igu po noči 21. septembra v l. Gašperju Strletu. Ta je bil prišel jabolka klatit. Janželj mu je pa vrgel remel v glavo. Izbil mu je tako levo oko, tako da Strle, ki je bil prej uže na desno oko slep, zdaj nič ne vidi. Zatoženec pravi, da nij imel namena Strleta poškodovati. Porotniki (načelnik Hugo Turk) so

prvo vprašanje z 9 proti 3 glasom potrdili, drugo dodatno pa enoglasno. Resumé je govoril g. privosednik Ravnihar v čednem slovenskem jeziku, kar je bela vrana pred ljubljanskim porotnim sodiščem.

— (Ljudsko štenje v Kočevji in Ribnici.) Mesto Kočevje ima 137 hiš in 1332 prebivalcev; od leta 1869. se je prebivalstvo namnožilo za 284 duš, število hiš pa je enako ostalo. Ribnica ima 142 hiš in 1003 duše prebivalstva, od l. 1869. se je pomnožilo prebivalstvo za 67 osob.

— (Premembe pri učiteljstvu na Kranjskem.) Gdč. Vidie Johana, III. učiteljica v Metliki (stalno); isto tako gdč. Arko Marija, I. učiteljica na deklishejši šoli v Černomlju; (II. učit. služba se oddaje začasno). Gsp. Tomšič Štefan, stalni nadučitelj v Starem logu na Kočevskem. Gdč. Marija Franci, učiteljica v Šent Vidu p. Ljubljani in Johana Cvek pri D. M. v Polji, menjujeta za službi.

— (Kranjska hranilnica) je imela v ponedeljek 28. febr. v velikej dvorani novega hranilničnega poslopja svoj 60. občni zbor, pri katerem je predsednik g. Aleksander Dreó objavil rezultate računskega sklepa za leto 1880, ki se smejo prav ugodni imenovati. Splošno premoženje, ki ga hranilnica oskrbuje in ki je koncem l. 1879 znašalo 14.817.292 gld. 13 kr., pomnožilo se je za 989.861 gld. 1 kr. ter znaša koncem leta 1880 15.807.153 gld. 14 kr.; posamezno: 1. uknjižena dolžna pisma s popularno gotovostjo 8.957.911 gld. 37 kr. 2. posojila na državna dolžna pisma, zlato in srebro 131.840 gld. 67 kr. 3. posojila zastavnici 98.000 gld. 4. posojila na menjice 335.800 gl. 5. vrednost državnih, deželnih in bankinih dolžnih pisem pod kursom od 31. decembra 1880 3.834.094 gld. 50 kr. 6. nevzdignene obresti teh dolžnih pisem 11.282 gld. 23 kr. 7. pri raznih denarnih zavodih je vloženih 1.160.488 gld. 32 kr. 8. posojila kreditnemu društvu 166.978 gl. 43 kr. 9. službene kavcije 15.670 gld. 10. fond za penzije 80.000 gld. 11. vrednost lastnih hiš in zemljiškega posestva 560.670 gld. 7 kr. 12. računsko imetje, inventar in kancelijsko orodje 6.968 gld. 53 kr. 13. gotovina v blagajnici 447.349 gld. 2 kr. skupaj 15.807.153 gld. 14 kr. Vloženi denar posodil se je večidel na zemljišča; dovoljenih je bilo 1.499.940 gld., posojenih 999.198 gld. Zaradi premnogih denarnih vlog znižalo je hranilnično društvo obrestno mero od vlog od 4^{1/2} na 4%, in od posojil od 5^{1/2} na 5% od 1. januarja 1881 naprej. Zaradi preobite gotovine v blagajnici moralo je ravnateljstvo tudi preteklo leto večje zneske vložiti pri solidnih denarnih zavodih, pri katerih, ako treba, posojeni denar koj vzdigniti more. Zastavnica je posodila lansko leto 114.911 gld., na 26.182 zastav rešenih je bilo zastav 27.569 s 121.853 gld. Kreditno društvo podpira kupčijo in obrtništvo s kapitalom posojenim za male obresti; vdeležnikov šteje koncem lanskega leta 125 s skupnim kreditom 269.400 gold. zavarovalni fond znaša 26.940 gld. reševni fond znaša 4.363 gld. 84 kr. eskomptiranih je bilo menjic 835 za 777.077 gld. plačanih 830 s 780.935 gld. čisti dohodek 1834 gld. 38 kr. od katerega dobi hranilnici 40% 733 gld. 75 kr. Kursi državnih in družih obligacij računjeni so nižje, kakor je bil kurs koncem lanskega leta. Čisti dohodek za l. 1880 znaša 90.812 gl. 90 kr. rezervni zaklad znaša 1.326.603 gld. 24 kr., ter se je pomnožil za 109.010 gl. 40 kr. Urad občeval je lansko leto v hranilnici in v zastavnici s 94.328 strankami; denarni pre-

met je znesel 14.516.806 gold. Hranilnično društvo je dovolilo, da se iz rezervnega zaklada tudi letos izplača v občno koristne in dobrodejne namene 11.220 gold. sledeče: tukajšnjemu ubožnemu zavodu 2500 gld. Za obleko podarjeno otrokom v čitalnici ob božiči 200 gld. Za božičnico v tukajšnjem zavodu za otroke 200 gld. Za podporo potrebnim učencem: na gimnaziji v Ljubljani 200 gld., v Kočevji 100 gld., v Novem mestu 100 gld., na realci v Ljubljani 200 gld., na učiteljskem izobraževališči 100 gld., v 1. mestnej ljudske šoli 150 gld., v 2. mestnej ljudske šoli 250 gld. Za učna sredstva na kranjskih ljudskih šolah: a) Narodnej šoli 150 gld., b) Schulpfennigu 150 gld. Za šolske stvari ubogim deklicam v tukajšnji uršulinske šoli 200 gld., v uršulinske šoli v Škofje Loki 100 gld., evangelske šoli 200 gld. Podpora učencem na ljudske šoli v Novem mestu 100 gld., podporo učencem na tukajšnji podkovske šoli 100 gld., podpora učenkam tukajšnje dekliške šole 100 gld., učencem v šoli na mahu 50 gld., učiteljskim kandidatinjam in učenkam na vadicnici 100 gld., dekliške šoli v Kočevji 50 gld., učencem višjih razredov meščanske šole v Krškem 100 gld., učencem obrtniške šole pri 1. mestnej šoli 50 gld., učencem obrtniške šole pri 2. mestnej šoli 50 gld. Glasbene šoli filharmoničnega društva 200 gld. Glasbene Matiči 50 gld. Za vzdrževanje tukajšnjega otroškega zavoda 200 gld. Tukajšnjemu podpor-nemu društvu za bolne 100 gld. V blagajno tukajšnje požarne straže 500 gld. Za vzdrževanje tukajšnje Elizabetne bolnice za otroke 220 gld. Podpora potrebnim bolnikom, ki so odpušteni iz tukajšnje deželne bolnice 200 gld. Za kosilo ubogim vseučiliščnikom iz Kranjskega v Gradcu 100 gld. Za delavsko bolnišnico in invalidno blagajno 100 gld. Podpora tukajšnjemu gledališču za leto 1880/81 450 gld. Delavskemu izobraževalnemu društvu 50 gld. Tukajšnjemu katoliškemu rokodelskemu društvu 50 gld. Društvu sv. Vincencija za podporo tukajšnje hiralnice 200 gld. Za podporo tukajšnjemu asilu za dečke 200 gld. Za podporo sirotišnice za dečke 200 gld. Vincencijske konferenci pri sv. Jakopu 100 gld. Društvu kranjskih zdravnikov za Löschnerjevo ustanovo za vdove in sirote zdravnikov 200 gld. Dežel-nemu muzeju za nadaljevanje prahistoričnih izkopavanj 200 gld. Sirotiške hiši za deklice 150 gld. Požarne straži v Krškem 200 gld., v Postojni 300 gld., v Toplicah 50 gld. Čebelarskemu društvu 50 gld. Dalje odobri hranilnično društvo sledeča izplačila: a) po toči poškodovanim v Novomeškem okraju podarjenih 1000 gld. b) vsled odpretja novega hranilničnega poslopja mestnim ubogim podarjenih 500 gld. c) pogorelcem v Kamniku za nakupljenje semena 150 gld.

Poziv

slovenskim gosp. učiteljem, pripravnikom in šolskim prijateljem!

Odkar se uče naši otroci slovenski čitati, odkar se rabijo slovenski abecedniki v naših začetnih šolah, pogrešajo vsi učitelji in odgojitelji te nežne mladine slovenskega navoda za podučevanje na najnižje stopinji narodne šole. Posebno pa primanjkuje take knjige mladim nastopim učiteljskim močem in zlasti še pripravnikom, katerih velika naloga je ravno v tem, da se urijo v navodu, kako jim bode postopati s prvenci ljudske šole. V nemškem jeziku ima učitelj na razpolaganje več navodov te vrste, naj

imenujem samo: Hermannovo „Unterklasse“ in Saatzerjev: „Das erste Schuljahr“. V slovenščini smo še vedno brez te tako potrebno pomožne knjige, da si bi bila že zdavno mnogim učiteljem in pripravnikom dobro služila, in dasiravno se je o tej stroki po šolskih listih že veliko pisalo.

Ker se je nadejati, da bode po učiteljskih kmalu dovoljene tudi s pomočjo slovenskih knjig pripravljati se za bodoče podučevanje v slovenskih šolah, in ker je marsikateri učitelj tako knjigo že davno želel; zato sem se odločil spisati in založiti takov „navod za podučevanje prven-
cev“, ako bi me gg. sodrugi in šolski prijatelji pri tem podpirati blagovolili.

Predno morem dati namreč v tisk knjigo, katerej bode cena 60 kr., vabim na obilo naročevanje vse prijatelje pravega napredka naših šolskih razmer, da bodem vsaj nekoliko poročstva imel za uspeh tega podjetja.

V Krškem 1. marca 1881.

I. Lapajne,
šolski voditelj.

Izpred porotnega sodišča.

(Roparsk umor na Lovškem brdu.)

(Dalje.)

France Galovič se sicer zagovarja, da je v petek 20. avgusta 1880 bil ves dan do 1/2 9 ure zvečer doma. Potem da se je oblekel in šel sprehajati se. Pri hišnih vratih ga je poklicala hišna gospodinja Miza Pintar v svojo štacuno in ga vprašala, kako bi napravila izjavo o njenih dohodkih na davkarski urad. Pri tej priliki pravi Galovič, da je hišno gospodinjico prosil, naj hišnih vrat od znotraj ne zapira z zapahom, da bode lahko notri prišel. Potem se je šel sprehajati in prišel ob 10 1/4 ure domu, tačas je hišna vrata znotraj z zapahom zaprl in hotel iti spat. Sobna vrata pa da so bila od znotraj zaprta in ko mu žena dasiravno je večkrat potrkal, le nij hotela odpreti, vlegel se je na klop na mostovži in je tabak kadil. Tu mu je prišla misel, kjer je bilo z denarjem uže na konci, da naj bi šel v Gornje Brdo k posestniku Mlakarju, da bi prosil posojila. Vstal je ob 5. zutraj in šel proti Gornjemu Brdu. Mej pol in tri četrt na 5. prišel je k opekarnici Janeza Čadeža, to je 100 korakov od Poljan. Tu se je sešel z neznanim človekom, kateri je v žaklji prekaženo svinjsko meso nosil in mu pripovedoval, da je preteklo noč celo noč igral v gostilni Luke Bizjaka in zaigral ves svoj denar, takó da si še karte za železnico kupiti ne more. Ta mož mu je na prodaj ponudil svinjskega mesa in Galovič je, ker je imel še 2 gl. 68 kr. denarja pri sebi, od neznanega moža kupil dva kosa svinjskega mesa in 4 klobase za 1 gld. 65 kr., katero mesno robo je potem v svoj robec zavezal.

Drugi neznan mož, katerega je Galovič srečal, mu je tudi povedal, da Mlakarja, h kateremu je Galovič baje iti hotel, nij doma in vsled tega je šel le do Volč k županu Jože Mraku. Tam da je spil glažek žganja in si je kupil pakeljc tobaka, tako da je znesel račun 14 kr.

Potem je šel nazaj in mej potjo vstopil v krčmo Martina Colija in prišel zvečer domov. V Lovsko Brdo, katera vas leži tri četrt ure od Volč, pravi Galovič, da nij šel.

Ves ta zagovor Galoviča je pa v večji del lažnjiv. Po izpovedbi hišne gospodinjice Lize Pintarice in žene zatoženčeve Marjete Galovič šel je Galovič uže ob 8. uri zvečer

proč in ga nij slišala po noči da bi bil kdo na sobna vrata trkal, Liza Pintar pa je od 11 uri po noči hišna vrata zapahnila, kar trdi Galovič, da je storil on; Galovič tedaj od 11 uri nij mogel priti več v hišo. Ob istem času, pa so videle priče Tone Kržišnik in Jože Bergant Galoviča, da je šel proti Poljanam. 21. avgusta 1880 zjutraj ob 1/2 9 uri, videle so priče Tone Kokalj, Grega Krek in Matija Krek, našega Franceta Galoviča, ko se je na cesti od Lovskega Brda na Volče, ne daleč od stanovanja umorjenih Mrakovih, pijan na tleh valjal in sicer v tistem kraju od katerega je slišal priča Matija Krek ob 2 uri ponoči neki šum od več oseb, podobno kakor bi se kak človek pri izmetavanji jedij in pijače iz sebe prav napenjal. Po izpovedbi prič Barbe Kokalj in Katre Kokalj prišel je Galovič okolo 6. ure zjutraj po cesti od Lovskega Brda na Volče. Bil je tako zelo pijan, da je pri hlevu Barbe Kokalj pal na tla.

Kakor izpové več prič, prišel je Galovič okolo 7. ure zjutraj v gostilno Joža Mraka tako pijan, da mu nij Mrak hotel dati ne vina ne žganja, nego samo kave in pakeljc tobaka. Tu je pravil Galovič, da je moral celo noč na prostem prenočiti. Priča Ana Frelj je slišala okolo 4. ure zjutraj človeka od Lovskega brda proti Volčjemu iti, in Jaka Krek je srečal Galoviča na vse zgodaj pri pokitem mostu v Volčem močno pijanega. Priča Tone Bajželj je srečal Galoviča ob 7 uri zjutraj. Galovič je bil tako pijan, da je trikrat na tla pal in je imel pri sebi ruto, v katerej je nosil pisma, svinjsko meso in klobase.

Priča Luka Bizjak pove, da v noči od 20 do 21. avgusta 1880 v njegovej gostilnici nij noben človek igral in da sploh nij bilo družega tujca tisto noč ko davkarski eksekutor Karlinger iz Škofje loke, ki je pri njem prenočil.

Priča Martin Colja pravi, da je prišel Galovič okolo 9 ure zjutraj 21 avgusta k njemu in da je bil videti ves zmešan. V ruti je imel 2 svinjski gnjati, klobase in pisma.

Tudi priče Nace Dolenec in France Groselj sta srečala Galoviča pijanega.

Galovič je sodnji izročil ono ruto, v katerej je baje nosil klobase in svinjsko meso.

A priče Martin Colja, Marijana Oblak, Barba Kokalj in Katarina Kokal pravijo, da to nij tista ruta, v katerej je nošil Galovič 21 avgusta zjutraj meso, ampak on je imel meso v drugej ruti, katera je bila lastnina umorjene Marije Mrak in katero so večkrat pri njej videle. Priča Blaž Mlakar posestnik v Gornjem brdu, pravi da nijsta bila z Galovičem toliko znano, da bi mu bil kaj posodil, sicer pa da je bil 21 avgusta 1880 domá.

Iz izpovedbe prič sledi, da se je Galovič popolnem lažnjivo zagovarjal in da je bil blizu mesta dejanja. Ve se pa tudi, da je morilec, kakor je to kazal ogled pri Mrakovih gotovo vino pil in ga še po tleh spuščal.

Galovič pa je bil zelo pijan, in kakor je natanko poizvedoval župan Mrak, nij se mogel Galovič v tem kraju nikjer drugje napiti, kot Mrakovega vina pri umorjenem.

(Konec prihodnjič.)

Le dobra stvar se hitro prikupi.

Komaj je tri leta, kar sem prišel iz Novega Jorka v London, da angleško deželo seznanim z mojim novim izdelkom. Začel sem z malim ter odprl početkom le majhno delavnico in pisarno. Pošiljal sem moj izdelek v malih zabojih na ogled in poskušnjo po Angleškem, Irskem in Škotskem. Moj ekstrakt bil je povsodi z veseljem sprejet in uže v prvem letu se je naročilo pri meni 200.000 flašic. Mnogi so se naročili še le potem, ko so dobroto mojega izdelka uže sami poskusili. Drug ga je priporočal drugemu in tako je moja obrtnija dobro napredovala.

Od začetka, prej da sem ljudi se svojim izdelkom seznanil, imel sem več stroškov s pošiljanjem, ko dobička. Zanesel sem se pa na to, da se mi bo to pozneje ceniti vedelo. V tem se nisem motil. Dobil sem toliko priznanja in naročil, da sem svojo delavnico kmalu razširiti moral. V drugem letu se je naročilo pri meni na stotine in tisoče, da jih uže nisem vedel kam devati. Jednoglasična bila je hvala mojega „shaker-ekstrakta“. Tako se namreč imenuje moj izdelek in je izvrstno zdravilo za bolezen na jetrah in v želodcu. Najprej se je razširilo to zdravilo po Angleškem. Po dolgih študijah in preiskavah sem se namreč prepričal, da največ boleznih prihaja dandanašnji iz želodca in iz jeter. Iznašel sem zoper te bolezni zdravilo „shaker-ekstrakt“, in ko sem se v Ameriki prepričal, da je mnogim pomagalo, sklenil sem, prinesiti ga tudi v Evropo. Pa nisem prišel v Evropo kot klativitez, kajti vodil sem tam veliko kupčijo in imel sem več ko zadosti za življenje. Moja kupčija se je v tretjem letu še bolj razširila; samo na Angleškem sem prodal 900.000 flaš, v treh letih skupaj tedaj 1.700.000 flaš, in to je gotovo mnogo za začetek v tako kratkem času. Slaba stvar bi se ne bila tako prodajala. Na Angleškem so brž spoznali, kako dobro zdravilo je „shaker-ekstrakt“ zoper slab želodec in bolezen na jetrah, in da je res mnogim pomagal, se vidi uže iz tega, ker se ga je toliko pokupilo. Tolika spravevala od vseh krajev dale so mi pogum, da sem svojo knpčijo uže razširil na druge dežele.

Želodec se kmalu pokvari, ta bolezen pride kakor tat v noči, zdravilo za to pa je „shaker-ekstrakt“. Če je želodec pokvarjen, boli človeka v prsih in na straneh, včasih tudi v križi; človek je zaspan in slabe volje, usta imajo čuden duh, na zobeh je polno slin neprijetnega vsduha. Človeku se ne ljubi jesti in na želodci leži nekaj kakor kamen. Oči so udrt; roke in noge so mrzle in mokre, kar pride od mrzlega potu. Bolnik je vedno zaspan, in če prav spi, mu vendar nič ni boljše; čez nekaj časa postane siten, razdražljiv in temen, v srcu mu je, kakor bi se nečesa bal. Glava je omotična, posebno kadar človek vstane; čeva postanejo trda, koža pa suha in gorka. Kri je teška in se nerada po žilah vali; belina v očesu postane rumena. Bolnik pogosto živež izbljuje in občuti pri tem kislinast ali pa sladkasti okus. Včasih tudi srce tolče, da bolnik dostikrat misli, da je na srcu bolan. Oči slabo vidi jo, kakor skoz meglo, človek postane klavem in slab. Kmalu se prikaže tudi kašelj, početkom suh, pozneje pa z zelenkastim izmetkom. Te prikazni ne pridejo vse na jedenkrat, ampak zapored; pa dostikrat jih je več na enkrat opazovati.

Lastnik A. J. WHITE v Frankobrodu na M.

Zaloge imajo na Dunaji: Stara c. kr. vojna lekarna, I., na Stefanovem trgu, Fr. Plebanja, lekarja; V. Twerdy, lekar „pri zlatem jelenu“, Kohlmarkt I.; C. Haubner, lekar „pri angelju“, I. am Hof; A. Egger, lekar „pri rudečem raku“, I. Hoher Markt; B. Bibus, lekar „pri labudu“, I. Schottenring; Ph. Neustein, lekar „pri sv. Leopoldu“, I. Plankengasse 6; J. Weis, lekar „pri zamorecu“, I. Tuchlauben 27; dr. Ehrmann, lekar „pri sv. Brigiti“, II. Brigittaplatz; M. Sobel, lekar „pri medvedu“, II. Taborstrasse; dr. Aleks. Rosenberg, lekar „pri sv. Trojici“, III. Radetzkyplatz; lekarna am Rennweg, III., Ant. Mayerja; dr. J. Lamatsch, lekar, IV., Wied. Hauptstrasse 16; M. Zavaros, lekar „pri križu“, VII., Mariahilferstrasse 72; Jul. Herbabny, lekar „pri usmilenju“, VII., Kaiserstrasse 90; Ludvik Lip, lekar „pri zlatem slonu“, VII., Stiftgasse; C. Firbas, lekar „pri sv. Ani“, IX., Währingstrasse; dr. Schlosser, lekar, IV., Wieden, Hauptstrasse 60; M. Schneid, V., Wimmergasse 33; C. Ploy, lekar, IX., Porcellangasse 5; G. & R. Fritz, drogist, I., Bräunerstrasse 5; lekarna udove Seewald, VII., Mariahilferstrasse 106. — **Po raznih deželah:** V Zagrebu: M. L. Finsch, lekar; v Oesterlici: A. Prikril; v Badenju: G. Schwarz; v Brnu: F. Eder; v Beču: H. Spretter; v Brüxu: Ferd. Fleck, drogist; v Brodu (Galicija): E. Liska; v D. Földvaru: Jos. Pl. Pap; v Gmundenju: A. Raymann; v Iglavi: V. Inderka; v Inomostu: Fr. Winkler; v Kanéugi (Galicija): R. Heger; v Karloven: Z. Findeis, lekar, J. Birš; v Caloven: P. Birnbacher; v Krakovem: Jos. Trauczynski; v Krensu: S. E. Kleewein; v Kutnihori: Pr. Slavik; v Ljubljani: Jul. pl. Trnkoczy; v Lvovu: Peter Mikolaš, Sign. Rucker in K. Križanovski; v Linču: A. Hofstätterja dedič in A. Rupert; v Meranu: A. Pan; v Milovki (Galicija): M. Quirini; v Miskolezu: dr. M. Herz; v Novemestu: Jul. Neuser; v Pančovi: W. H. Graff; v Plznu: E. Kalser; v Pragi: Jos. Fürst na Porišči; v Prerovi: Ig. Psota, lekar „pri zlatem orlu“; v Presburgu: Fr. Henrici, lekar pri sv. Trojici; in Feliks Pistori, lekar „pri rudečem raku“; v Presnecah: A. Griessl; v Reichenbergu: Jos. pl. Ehrlich; v Saazu: V. Kraus, drogist; v Sangerbergu: J. Ziegler; v Solnogradu: dr. pl. Sedlitzky, c. kr. dvorni lekar; v Semnieu: Fr. Sztankay; v Sternbergu (Morava): A. Ferkl; v Opavi: A. Plahky; v Temešvaru: C. M. Johner, lekar, mesto, Hunyadigasse, in Stefan Tarczay, lekar „pri Mariji pomagaj“; v Ogorskem Hradišu: J. Stanel; v Vinkoveh: L. pl. Alemann; v Varazdinu: G. Hochsinger, lekar; v Welsu: K. Richter; v Dunajskem Novem mestu: Fr. Kolčarš, lekar; v Karlsbadu: G. Findeis, lekar; v Belcu (Galicija): J. Gross, lekar; v Zydaczowu: M. Bardasz; v Grünburgu (Zgor. Avstr.): J. Müller, lekar; v Leitmericu: R. Labler, lekar „pri kroni“; v Liesingu: A. Huss; v Seegedinu: A. Kovacz; v Beljaku: Rumpfov dedič; v Celji: A. Kupferschmidt; v Deutschbrodu: W. Kabelaš; v Osjeku: J. Gobetzky; v Gradei: Fr. Ks. Gschihy; v Gr. Beeskerek: L. Menzer; v Gyongyösu: F. Mersitz; v Hermannstadu: A. Teutsch; v H. M. Vasarhely: J. Riss; v Leva Levenzu: E. Bolemann; v M. Bukwitzu: C. Blodig; v Mähr. Weisskirchenu: J. Krieglstein; v Nussdorfu pri Dunaji: Kol. Boly; v Nyiregyhaza: E. Korangi; v St. Pöltnu: O. Hassak; v Windischgarstenu: Em. Keller; v Znaimu: E. Scherko.

Naznanilo.

Zaročil se je dne 21. svečana ob 7. uri na večer gospod **Lavricej Magušer** mlajši, sin tukajšnjega župana, s hčerjo drugega občinskega svetovalca, gospo **atinko Šolarjevo**. Priče so bili gg.: Jože Pibrovec, Ivan Samsa in Oroslov Magušer.
V Kropi, dne 25. februarja 1881. (107—3)

Umetne (640—22) zobe in zobovja

postavlja po najnovjšem ameriškem sistemu v **zlatu, vulkanitu ali celuloidu** brez bolečin. **Plombira z zlatom** itd. Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom
zobni zdravnik A. Paichel,
poleg Hradeckega mostu, v I. nadstropji.

Nova kovačnica

z vinotočjem, prodajo duhana in s potrebnimi zemljiščem na **Primosteku**, pol ure od **Metlike**, na črnomeljске cesti, daje se večjemu oženjenemu kovaču pod dobri pogoji v najem. — Pojasnila daje gosp. **Ignacij Premer**, posestnik na **Primosteku**, pošta **Metlika**. (89—3)

Tržne cene

v Ljubljani 2. marca t. l.
Pšenica hektoliter 9 gld. 43 kr. — reš 6 gld. 61 kr.; — ječmen 4 gld. 87 kr.; — ovas 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 20 kr.; — pros 4 gld. 71 kr.; — koruza 5 gld. 70 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 70 kr.; — fižol hektoliter 8 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 76 kr.; — špeh frišon — gld. 64 kr.; špeh povojen — gld. 68 kr.; — jajce po 27½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednine kilogram 56 kr.; — teletino 48 kr.

Dunajska borza 2. marca

	30	75	73 gld.
Enotni drž. dolg v bankovcih	30	75	73 gld.
Enotni drž. dolg v srebru	75	89	75
Zlata renta	130	815	25
1860 drž. posojilo	293	117	60
Akcije narodne banke	117	9	65
Kreditne akcije	9	5	30
London	5	57	53
Napol.	57		35
C. kr. cekini			
Državne marke			

Tulci.

1. marca:
Pri **Slouu:** Fischer
Dunaja. — Fant iz Hainburga. — Plausič iz Zageba. — Wertheimer iz Ojstrega. — Mally iz Tržica. — Majdič iz Kranja. — Eisler z Dunaja. — Sonnenschein iz Linca. — Bärenfeld iz Budapeste.

Naravna dolžost 10 cm. dolge cevke za cigare.



Dediči **Karasinovih** nahajališč jantara dovoljujejo si neznajati svojim p. n. kupcem, da so vsled na svojih posestvih obilno najdenega jantara ceno po velikosti celo do 80 procentov znižali.
S temi skrajno nizkimi cenami upajo utemeljeno, a z ničvrednim in zdravju škodljivim ponarejenim blagom v nevarnost postavljeno ime naravnega jantara ohraniti.

Cena zajamčenih od

naravnega jantara

izrezanih

cevk za smotke,

močnih, v elegantnih škatljicah.

Št.	Cm. dolg	preje gl.	zdej samo gl.
I.	12	20	5.—
II.	10	16	4.—
III.	9	12	3.—
IV.	8	10	2.50
V.	7	8	2.—
VI.	6	6	1.80

Cevke za cigarete,

Št.	Cm. dolg	preje gl.	zdej samo gl.
I.	10	15	3.—
II.	9	10	2.50
III.	8	8	2.—
IV.	7	6	1.80
V.	6	5	1.50

Za predstojajoče cene zavezujemo se skozi štiri tedne od dneva, ko se ta inserat prvič objavi, pridržujemo si pa cene pozneje eventualno zvišati.

Naročila prosimo da se pošiljajo našemu zastopniku, gospodu

W. HENN,
WIEN. (103—2)

X. Bezirk, Dampfgasse 11.

Pošilja se ali s povzetjem ali pa če se znesek pošlje.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

Št. 741.

(110—2)

Razpis javne dražbe.

Po sklepu c. kr. pomnoženega okrajnega šolskega sveta zidalo se bode novo šolsko hišo v Cerknem.

Delo, cenjeno na 8035 gld. 82 kr., oddalo se bode po javnej dražbi.

Dražilo se bode dne 10. marca t. l. od 10.—12. ure zjutraj pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Tolminu ustmeno; sprejemajo se tudi postavno kolekovane pismene ponudbe. Načrti, prevdarek in pogoji so razpoloženi pri c. kr. okrajnem šolskem svetu.

Kdor se udeleži dražbe, položi 400 gold. kot vadium.

C. kr. okrajni šolski svet si pridržuje pravico od podanih ponudb ono sprejeti, katero spozna za najugodnejšo.

C. kr. okrajni šolski svet v Tolminu,
dne 16. februarja 1881.

Popolna razprodaja zaloge manufakturnega in lišpnega blaga

po zdatno znižanih cenah pri

(108—2)

TH. EGGER,

na sv. Petra predmestji št. 6 v Ljubljani.

Najboljše in najuplivnejše Norveško

pomuhljevo olje iz kitovih jeter

zoper škroflje, krvico, pljučnico, kašelj itd. itd.,
v sklenicah à 60 kr.,

združeno z železnim jodirom

posebno dobro za one, ki imajo premalo krvi ali ki si imajo kri čistiti

v sklenicah à 1 gld.

prodaje

G. PICCOLI,

lekar „k angelu“,

(490—19) na dunajske cesti v Ljubljani.

Naravna dolžost 10 cm. dolge cevke za cigarete.

